

BRAND

NR 7
2000

OCH RÄDDNING

LEDANDE INOM BRAND, RÄDDNING

AKTUELL INTERVJU:

Räddningschef i stormens öga...

Konkurrens, rasism och dåliga affärer får pizzerior och gatukök att gå upp i rök!

FÖRSVARSMINISTERN I HETA STOLEN: PRIVAT RÄDDNINGSTJÄNST? ABSOLUT INTE!

BRÄNDER I TUNNLAR MARDRÖM FÖR RÄDDNINGSTJÄNSTEN

RÄDDNINGSTJÄNST OCH POLIS PÅ SAMMA VAGLÅNGD

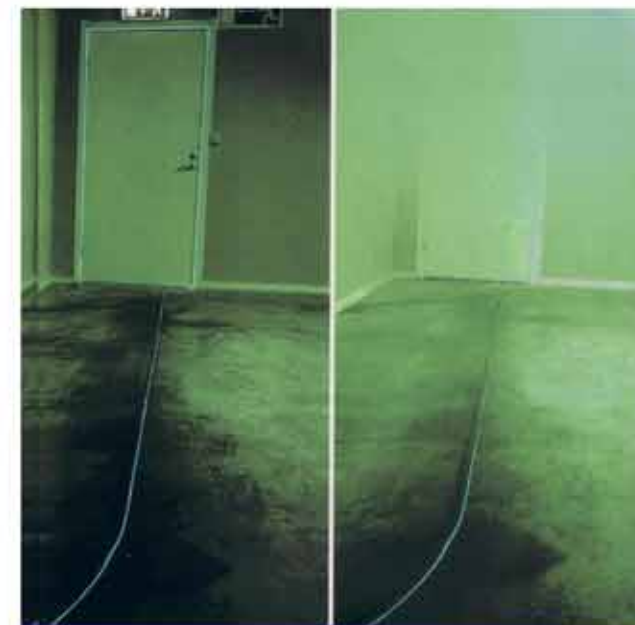
"KEMISK" FLYKTHUVA GER EXTRATID I NÖDSITUATION

RAPPORT FRÅN

Brand

Kennet Jonson, elektriker i Trollhättan, har tagit fram lystråden Lys Tech som underlättar vid utrymning.

Lystråden syns bra i mörker och även när en vanlig utrymningskylt försvunnit i rök, syns markeringen i golvet.

EN LYSANDE UPPFINNING

En självlysande tråd i golvet, som lyser med fast eller blinkande sken vid strömavbrott eller när brandlarmet löser ut, kan rädda liv vid brand i vårdanläggningar, offentliga lokaler och på fartyg. Tråden, som tål vatten och värme, kan även vara en livlina för dykare och rökdykare.

AV KERSTIN STÅLBRAND

På Kärra Medic hus, ett sjukhem i Göteborg, finns en självlysande lystråd installerad i golvet för att underlätta utrymning vid brand. Tråden aktiveras vid strömavbrott eller när brandlarmet löser ut.

Strömkällan, som får tråden att lysa, är ett 12 volts batteri. Ett enda batteri, skulle rent teoretiskt, kunna hålla liv i 120 meter lystråd under 24 timmar.

Själva tråden klarar 20 000 bränntimmar, vilket är ungefär dubbelt så många timmar som ett lysrör orkar med.

På Kärra sjukhem är tråden installerad i golvet och runt utrymningsdörrarna. När uppfinnaren, Kennet Jonson, släcker takbelysningen och aktiverar tråden häpnar man över dess "strålgång". Om det vore allvar och vi befann oss i en rökfylld miljö, skulle tråden i golvet leda oss ut långt efter det att utrymningskyltarna ovanför dörrarna försvunnit i rök.

Kennet Jonson, "elgubbe" från Trollhättan har jobbat med lystråden i ett par års tid med stöd av SP i Borås och viss ekonomisk hjälp från Nutek. Han

kallar helt enkelt sin produkt för lystråd eftersom den inte faller inom något klassificeringssystem. Den är varken kabel eller armatur. Själva teknologin har han döpt till Lys Tech, precis som sitt företag. Lys Tech står för Light Your Safety Technology.

Tråden i golvet lyser antingen med fast eller blinkande ljus. Det beror på vilken lösning kunden vill ha, förklarar uppfinnaren. På sjukhemmet i Kärra, som är försöksanläggning, finns bägge alternativen. Normalt sett är inställningen förprogrammerad och kunden väljer antingen fast eller blinkande sken. Det går också att lägga in pilar i golvet som pekar mot närmaste utrymningsdörr.

Tråden är inte svår att installera i en befintlig anläggning. – Här på Kärra gjorde vi installationen samtidigt som verksamheten pågick i huset. Vi fräste upp en fem millimeter djup skåra i golvet, lade ner tråden och fyllde igen skåran.

Det tog inte lång stund, berättar Kennet.

Kennet Jonson känner inte till någon annan utrymningsutrustning som liknar hans lystråd. Andra utrymningsmarkeringar som finns för golv är försedda med lysdioder. Då är det alltså inte själva tråden som lyser. Den konstruktionen förekommer till exempel på flygplan.

Kennets tråd består av två elektroder och lysämnen. Ytterhöljet är ett självslocknande plastmaterial. Tråden utvecklar ingen värme och kan alltså användas även i brandfarlig miljö.

Tråden har hur många användningsområden som helst, menar Kennet Jonson och räknar upp några. När det gäller utrymning i en nödsituation kan den användas i praktiskt taget alla miljöer; sjukhus och andra vårdanläggningar, hotell, offentliga lokaler, tunnlar, flygplan och fartyg.

– På fartyg skulle tråden vara en självklarhet, säger Claes

Tornberg, brandutredare på Räddningstjänsten Storgöteborg, som har sett installationen på Kärra sjukhem.

Där talar brandutredaren från hjärtat. Han var ombord på Scandinavian Star efter den förödande branden för tio år sedan då 158 människor miste livet. Många dog just för att de inte hittade ut från de rökfyllda korridorerna.

Men lystråden fungerar även i vatten och kan därför vara till stor hjälp för dykare. En dykare, som går in i ett vrak, kan till exempel markera sin reträttväg med tråden.

På mörka vägar kan den användas som markering av trafikolyckor.

Och brandutredare Tornberg, som varit rökdykare en gång i tiden, tycker att tråden skulle fungera bra vid rökdykning. Med lite tråd lindad runt luftpaketet skulle rökdykarna ha en chans att se varandra i en rökfylld miljö.

– Eller varför inte ha en tråd

i golvet mellan sängen och kyllen därhemma så att man hittar dit även när man är gammal eller väldigt trött, skojar Kennet.

Idén till den självlysande tråden fick han på Hannovermässan 1998. Där såg han en sorts ljustråd, men en tråd som han kände att han skulle kunna göra bättre själv. Som "elgubbe" hade han länge letat efter en nödbelysning lämpad för trappor. Så han för hem och började experimentera.

På den vägen är det, kan man säga. Nu finns en lystråd med många användningsområden. Den är patentsökt och IEC-märkt och den är inte särskilt dyr. Kostar 450 kronor per installerad meter. Under hösten räknar Kennet Jonson dessutom med att produkten ska få SP:s P-märke och bli N-märkt av norska Nemko.

Med certifiering och godkännande hoppas han att försäljningen av den självlysande lystråden ska komma igång på allvar. □